

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 56/2023**

Wanneer de gehuwde draagmoeder en haar echtgenoot bij een draagmoederschap geen wensouderschap hebben ten aanzien van het kind, moet het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot kunnen worden betwist

Twee mannen die een koppel vormen, doen een beroep op een draagmoederschap. Het kind wordt verwekt door de bevruchting van eicellen van een anonieme donor met de zaadcellen van een van hen. Aangezien de draagmoeder gehuwd is, wordt haar echtgenoot wettelijk vermoed de vader van het kind te zijn. De biologische vader treedt in rechte om het vaderschap van de echtgenoot van de draagmoeder te betwisten en om zijn eigen vaderschap te laten vaststellen. Volgens de rechtbank is die vordering niet ontvankelijk omdat de rechtbank van oordeel is dat de echtgenoot toestemming heeft gegeven tot kunstmatige inseminatie van zijn echtgenote (artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek). De rechtbank vraagt het Hof of die bepaling grondwettig is.

Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die vraag, zonder zich uit te spreken over het draagmoederschap als zodanig. Het Hof besluit dat artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek, om grondwettig te zijn, zo moet worden geïnterpreteerd dat het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot kan worden betwist bij een draagmoederschap door een gehuwde vrouw, wanneer zij en haar echtgenoot geen wensouderschap ten aanzien van het kind hebben. Dit laatste punt moet door de rechtbank in elk concreet geval worden nagegaan.

1. Context van de zaak

Twee mannen die een koppel met een kinderwens vormen, doen een beroep op een **draagmoederschap**. In de baarmoeder van de draagmoeder, de zus van één van beide mannen, zijn eicellen van een anonieme donor ingeplant die zijn bevrucht met de zaadcellen van de andere man. De man die **de biologische vader** is, **stelt een vordering in** bij de rechtbank van eerste aanleg **om het vaderschap van de echtgenoot van de draagmoeder te betwisten**, die wettelijk wordt vermoed de vader van het kind te zijn. Hij vraagt ook dat zijn eigen vaderschap wordt vastgesteld. Tijdens de zitting geven de partijen aan dat zij hebben ingestemd met het draagmoederschap. De rechtbank is van oordeel dat de vordering op een grond van niet-ontvankelijkheid stuit : **volgens artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek kan het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot niet worden betwist wanneer wordt geoordeeld dat de echtgenoot toestemming heeft gegeven tot kunstmatige inseminatie van zijn echtgenote** of tot een andere daad die de voortplanting tot doel had. De rechtbank vraagt het Hof of die bepaling bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) en met het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven (artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens).

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof stelt vast dat het draagmoederschap niet is geregeld in het Belgisch recht maar dat het *de facto* voorkomt in België. Het Hof benadrukt dat elke overeenkomst die tot doel heeft de personen bij een draagmoederschap te binden, onwettig is, geen juridische gevolgen heeft en niet gedwongen ten uitvoer kan worden gelegd. Voor de afstamming zijn de gemeenrechtelijke regels van toepassing op het kind dat uit een draagmoederschap is geboren, aangezien er geen specifiek wettelijk kader is. De draagmoeder, die van het kind bevalt, is dus de wettelijke moeder en, indien zij gehuwd is, is haar echtgenoot de wettelijke vader.

In deze zaak wordt aan het Hof een vraag gesteld over artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek in de interpretatie dat het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de draagmoeder niet kan worden betwist, wanneer wordt geoordeeld dat de echtgenoot toestemming heeft gegeven tot kunstmatige inseminatie van zijn echtgenote of tot een andere daad die de voortplanting tot doel had, bij een draagmoederschap voor een wensouderschap van een ander koppel. **Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die vraag, zonder zich uit te spreken over het draagmoederschap als zodanig.**

Het Hof merkt op dat **de grond van niet-ontvankelijkheid** in artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek **onbillijke toestanden beoogt te vermijden bij een gedeeld wensouderschap tussen echtgenoten** via kunstmatige inseminatie of enige andere daad die de voortplanting tot doel had. Het Hof oordeelt dat het doel van de wetgever om loyaliteit tussen echtgenoten op te leggen ten aanzien van hun eigen wensouderschap en om dat wensouderschap tegen elke betwisting te beschermen, een **wettige doelstelling** vormt. Het Hof stelt evenwel vast dat, **bij een draagmoederschap door een gehuwde draagmoeder, noch de draagmoeder, noch haar echtgenoot een wensouderschap ten aanzien van het kind hebben**. Volgens het Hof kan de toestemming van de echtgenoot tot kunstmatige inseminatie van zijn echtgenote of tot een andere daad die de voortplanting tot doel had, waardoor het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot niet kan worden betwist, enkel betrekking hebben op een wensouderschap tussen echtgenoten. Een echtgenoot heeft geen enkel recht op de persoon en op het lichaam van zijn echtgenote. Die toestemming van de echtgenoot uitbreiden naar de situatie van een draagmoederschap door een gehuwde draagmoeder om het wensouderschap van een andere persoon te verwezenlijken, zou leiden tot een onverantwoorde inmenging in het privéleven van de echtgenoot van de draagmoeder, de biologische vader en het kind.

Het Hof besluit dat **artikel 318, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek ongrondwettig is in de interpretatie dat het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot bij een draagmoederschap door een gehuwde vrouw niet kan worden betwist, wanneer de draagmoeder en haar echtgenoot geen wensouderschap ten aanzien van het kind hebben, wat de rechtbank in elk concreet geval moet nagaan**. Het Hof stelt vast dat dit artikel evenwel anders kan worden geïnterpreteerd : **in de interpretatie dat in dergelijke omstandigheden, het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de draagmoeder wel kan worden betwist, is dit artikel grondwettig.**

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnances vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)